

ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು VIIIನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಗುವುದು ಮೈಸೂರಿನ ಕ್ರೀಡಾ ಸಮಾಜ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೂರೂ ಕ್ರೀಡಾ ಸಮಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ವರ್ಷ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ಗಣ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಣರಾಜ್ಯದಿನ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಎನ್‌ಸಿ ಕೆಡೆಟ್‌ಗಳು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

೪೧. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರೇ ನಾನು ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಈಗ ಮುಗಿಸಲಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಪಂಚದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಿಯೇ ಇದೆ. ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ವರ್ಷದ ಬಜೆಟ್‌ನ ಸಹ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೀರೆಯ ಭರವಸೆ ನನಗಿದೆ. ಪ್ರೌಢ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವೇಚನೆ ತಮ್ಮ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬರಲಿ.

ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಪೂರ್ಣ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

೧೧.೩೦ ಎ. ಎಂ.

(The House adjourned as 11.35 a.m. to re-assemble after fifteen minutes.)

(ಸದನವು ೧೨-೦೦ ಗಂಟೆಗೆ ಪುನಃ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿತು)

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—(ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಂ. ಕೃಷ್ಣ) ಅವರ ಪೀಠದಲ್ಲಿದ್ದರು.

೨. ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವಚನ ಸ್ವೀಕಾರ

೧) ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಡಿ. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ.

೨) ಶ್ರೀ ರಾಮಲಿಂಗರಡ್ಡಿ.

೩) ಶ್ರೀ ಕೆ. ಹೆಚ್. ಕುರುಡಿ.

(ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರಮಾಣವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು)

ಸಂತಾಪ ಸೂಚಕ ನಿರ್ಣಯ

† ಅಧ್ಯಕ್ಷರು—ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯರೂ ವಿಧ್ಯಾ ಸಚಿವರೂ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ. ಶಂಕರ ಗೌಡ ಅವರು ಇದೇ ಮಾರ್ಚ್ ೪ ರಂದು ಸಧನರಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸಭೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಂತ ವಿಷಾದದಿಂದ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀಯುತ ಶಂಕರಗೌಡರು ೧೯೪೯ ರಿಂದ ೧೯೫೦ರ ವರೆಗೆ ಪ್ರಜಾ ಪ್ರತಿ ನಿಧಿ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ. ೧೯೫೦ ರಿಂದ ೫೩ರ ವರೆಗೆ ಮೊದಲನೇಯ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ. ಶ್ರೀಯುತರು ೧೯೬೬ ರಿಂದ ೧೯೭೨ ವರೆಗೆ ಮೇಲ್ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯ ರಾಗಿಯೂ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಾಗಿಯೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ ಮಹತ್ವರವಾದದ್ದು. ಲೇನಿ ಲೋಕ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದ ಮಾನ್ಯರು ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದುದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಮುಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಸೇವೆ ಚಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಾದ್ದು.

ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯ ಗ್ರೇಸ್ ಥಕ್ಕರ್ ಅವರು ೨೨ನೇ ಜನವರಿ ೧೯೯೦ ರಂದು ನಿಧನ ರಾದುದನ್ನು ಆತ್ಮಂತ ವಿಷಾದದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಮತಿಯವರು ಎರಡನೆಯ ಹಾಗೂ ಮೂರನೇಯ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿಯೂ ಉಪ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವೆಯಾಗಿಯೂ ಮಹತ್ವರ ಸೇವೆ ಯನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

† ಈ ಚಿಹ್ನೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಅಥವಾ ಭಾಷಣವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯ ವಯಲುವುದ್ದರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಆರ್. ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೪ನೇ ದಿನಾಂಕದಂದು ನಿಧನರಾದರೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ಮುಂಬೈ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲದೇ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ದಿವಂಗತರು ಮೊದಲನೆಯ ಎರಡನೆಯ ಹಾಗೂ ಮೂರನೆಯ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ವಹತ್ತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕಡೆಮಾಡಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮಯ್ಯಾ ಯಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೪ ಅತ್ಯಂತ ಕರಾಳದಿನ. ಈ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದವರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸದನ ತನ್ನ ತೀವ್ರ ಅನುತಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

† ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ್ (ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ದಿವಂಗತ ಕೆ. ವಿ. ಶಂಕರೇಗೌಡರು ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆಯರು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ನಾವಿಬ್ಬರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಒಂದೇಕಡೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೆವೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳು ಅಂದರೆ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಳಗಳು ಕೂಡ ಒಂದೇಕಡೆ ಇದ್ದವು, ಅವರು ಮಹಡಿಯ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಕೆಳಗಡೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದೆ. ಅದು ಆದನಂತರ, ೧೯೬೮ ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ನನ್ನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಖಾತೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದರು. ದಿವಂಗತ ಶಂಕರೇಗೌಡರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು. ಒಳ್ಳೆಯ ವಾಗ್ಮಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಹಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸ್ಮರಿಸುವಂಥ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಅವರ ಸ್ವಭಾವ ಎಂದರೆ ಅವರು ಬಹಳ ನಿಷ್ಠುರ ವಾದಿಗಳು, ಇದ್ದುದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯ ಹಿಡಿಸಿದರೆ ಹೋದರೆ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಪಾರ್ಟಿ, ಪಕ್ಷ, ಆದ್ಯಕ್ಷಿಯಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಲ್ಲ. — ರು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ನಿಲುವು ಏನು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಶಿಸ್ತಿಗೂ ಕೂಡ ಆಪ್ತೇ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣದ ನಂತರ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವೊತ್ತು ದುರ್ದೈವ ಅವರು ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ನಿಧನಕ್ಕಿಂತಲೂ ೧೦-೧೨ ದಿವಸಗಳ ಮೊದಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದೆ. ನಾನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಅವರು ಬಹಳ ದೀನ ಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಐರಸಿ ತಿರುಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಏನು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಏನು, ಈಗ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೊನೆಯ ಉಸಿರು ಇರುವವರೆಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಬಹುಶಃ ಕೆಲವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು. ನನ್ನ ಅವರ ಪರಿಚಯ ೧೯೫೭ ರಿಂದ ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣ ಆದಮೇಲೆ, ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರತಕ್ಕದ್ದು ನಾನು ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಅವರು ಒಂದು ತರಹ ನಿಷ್ಕೂರಿ, ಹಠವಾದಿಗಳು ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದರು. ೧೯೫೭ ರಿಂದ ೫೭ರವರೆಗೆ ಅವರು ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಮೆಂಬರ್ ಆಗಿದ್ದರು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಸರಿಹೋಗದೆ ನನಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನಂತರ ಅವರು ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಕನಿಷ್ಠ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಲ್ಲರ ಅಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ೧೯೫೭ ರಿಂದ ನನಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಬಂದಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅವರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಬೇಡ, ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಇಬ್ಬಾಗುವುದಾಗ ನನಗೆ ಒಂದು ಆಸೆ ಇತ್ತು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಇವರನ್ನು ಕೌನ್ಸಿಲ್ಗೆ ಆರಿಸಿ ಬೇಕೆಂದು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಪುಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, ನಾನು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ ನನಗೆ ಅದಾವುದೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ಇದನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರಹ ಅಧಿಕಾರದ ಹಂಬಲ ಇದೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಯಾವತರಹ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು, ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಯಾವ ರೀತಿ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಯಾವರೀತಿ ನಡೆದು ಕೊಂಡರು ಎನ್ನುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಅವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸೇವೆ

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಗತಿಸಿಹೋಗಿದ್ದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಪರ್ಸನಲ್ ಲಾಸ್ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ, ಹಾಗೂ ನಾನು ಯಾವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇರಲಿ ಆ ಪಕ್ಷಗಳ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಅವರು ಗೆಳೆಯರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಕೊನೆಯ ಉಸಿರು ಇರುವವರೆಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಾನು ಮಂಡ್ಯ ಮಂಖಾಂತರ ಹೋದರೆ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಲಿ, ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಹೋದಾಗ ನಾನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವಾಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ನನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರು ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಪಕ್ಷ ಬೇರೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಒಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತುಂಬಲಾರದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮೃತುವಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಅವರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವರು ಯಾವ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು ಅದನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುವಂಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಚಿರಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊರುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಅವರ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಏನು ಒಂದು ಅಪಾರವಾದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ದುಃಖವಾಗಿದೆ, ಆ ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇವರು ನೀಡಲೆಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

೧೨-೨೦ ಪಿ.ಎಂ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ಗ್ರೀಸ್‌ತಕರ್‌ವರು ೧೯೫೭-೫೮ರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಮಾನ್ಯ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಹುಶಃ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಧ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸಮಯವನ್ನೂ ವ್ಯಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಒಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ನಾನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಎಂ.ಆರ್. ಪುಣ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಸಂಪರ್ಕ ನನಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣವಾದ ಮೇಲೆ, ಅವರು ಗುಳೇದಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಪಾಸವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗೆದ್ದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಂತಹ ಜನಪ್ರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಹಗಲೂ ರೀತಿ ತನ್ನ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೇಕಾರರ ಕೇಂದ್ರವಾದಂತಹ ಆ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಂತರ ರಾಜಕೀಯ ಬೇಸರವಾಗಿ ನನಗೆ ಮುಸಾಯಿತು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ದುರ್ದೈವ ಅವರು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮೂವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿಧನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದೇವರು ಅವರುಗಳ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಸೂಚಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಫಿರೋಜ್‌ನೋ ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್‌ನಿಂದ ಸುಮಾರು ನೂರು ಜನ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಏನು ಸತ್ತರು ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ನನ್ನ ಸಂತಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ನಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯವರೂ ಕೂಡ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದುರ್ಘಟನೆ ಆಯಿತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಸರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಅಗಬಾರದಿತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಆದರ್ಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇಂದ್ರದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಆದರ್ಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಇವರ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ಅವರ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದವರಿಗೆ ಏನು ಆಘಾತವಾಗಿದೆ.

ಅದನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ. ಡಿ. ಬಿ. ಚಂದ್ರೇಗೌಡ (ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು).— ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ದಿವಂಗತರಾಗಿ ಈ ದಿವಸ ಅವರ ೧೧ನೇ ದಿವಸದ ಪುಣ್ಯತಿಥಿ ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ದಿವಸ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ದಿವಸವೆಂದು ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ನನಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಗುರುಗಳು ಅವರು ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಪಟ ಗಾಂಧೀವಾದಿ ಗಾಂಧಿ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಮಹಾ ಮುಖಂಡರುಗಳು ಆಗಲಿಲ್ಲಾ ಆಗಲಿಲ್ಲಾ ಉಳಿದ ಹಲ ಕೆಲವು ಕೊಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇವತ್ತು ಅದೂ ಕೂಡ ಕಳೆಬಿಡು. ಅದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮಿ ಹಿರಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ ಮತ್ತು ನೈಜ ಸಮಾಜವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಲೆ ನಾಟಕ ಅಭಿನಯ ಅವರಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕಾರ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಕೈ ಹಾಕಿದ ಇರತಕ್ಕಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮೇಲೂ ನೋಟಕ್ಕೆ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆ ಕಾಣದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಹಲವಾರು ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸೇವೆ ಎಂದರೆ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸೇವೆ ಎನ್ನುವ ಅವರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಹುಶಃ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಹಳೆ ಮೆ ಸೋರಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ದೊರೆತದ್ದು ಶಂಕರೇಗೌಡರಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅರ್ಥ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಬೇಕು ಎಂಬ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಂತಹವರು ಅವರು. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಂತಹ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡರು. ಇವತ್ತು ಅತ್ತಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಇಂದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀ ಪ್ರದೇಶ ಅರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯೇ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಬೇಕು. ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಈ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಇವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಇದು ಗಾಂಧೀ ತತ್ವ ಎಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಿಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಆಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದಂಥ ಬಾಡಿಗೆಂದ ವನ್ನು ಕೀಲಾರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಾಸನಸಭಾ ಸದಸ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಏನೆಂದರೆ ಅಂದಿನ ಸರ್ಕಾರ ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು. ತಾನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಬಂದಂಥ ವೈಚಾರಿಕತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಂಥ ಅಧಿಕಾರ ಗದ್ದುಗೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ನಿರರ್ಶನಗಳು ಅಲ್ಲಿ. ಲ್ಲಿ ಏನು ಕಂಡ ಬರುತ್ತವೆ ಅವು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ರೇಣಿ ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವೆನಸ್ಕಾಪ ಬಂದಾಗ ತಕ್ಷಣವೇ ತಮ್ಮ ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಮಾನ್ಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರ ಸಂಬಂಧ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಆ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ವಾಪಸು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನೇನೋ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಅವರ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಮಾರಂ ೪೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ರಾಜ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ, ಶಾಸಕರಾಗಿ, ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಕೆಳಮನೆ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರ ತಕ್ಕ ಒಂದು ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿ ಎಂದರೆ ಇರತಕ್ಕ ಒಂದು ವಸತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ೧೩ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಾಲ. ನಾನಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ರೀತಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಈ ಸಮಾಜ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರ ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ನಾವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದರು. ಆ ಸುಧಾರಣೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಕೇತರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವವರೂ ಕೂಡ ಇನ್ನೂ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ಗ್ರೇಸ್ ರಕ್ತರಾವರವರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಪರಿಚಯ ನನಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರೇಸ್ ರಕ್ತರಾವರವರನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಆತ್ಮಕಥಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಕರಾಣಿಸಲಿ. ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಏನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಆ ಕುಟುಂಬದವರು ಇವರ ನಿಧನದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರತಕ್ಕ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರತಕ್ಕ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಭಿವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ನಮನಗಳನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೪ನೇ ತಾರೀಖು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದಂಥ ದುರಂತ ಏನಿದೆ ಅದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ದಿನ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹುದಂಥ ಪರದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪೈಲಟ್ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ನಾವು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡ ಬಹುದೆಂಬ ದಿನಗಳು ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿವೆ. ವಿಮಾನವು ಚಾಲನೆ ಹತ್ತೋಟಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆಯೆಂದು ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸುಮಾರು ೯೦ ಜನ ಈ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಡಿದಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಆತ್ಮಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಚರಿತ್ರಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕಲೆಂದು ನನ್ನ ವಶಿಯಿಂದ, ನನ್ನ ಪಕ್ಷದ ವಶಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನತೆಯ ವಶಿಯಿಂದ ನನ್ನ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಗಿರತಕ್ಕಂಥ ನೋವನ್ನು ಸಹಿಸತಕ್ಕಂಥ ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ಭರಿಸತಕ್ಕಂಥ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಾಮಯನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಕರಗಿಸಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎನ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡ (ಹುಲಿಯೂರುದುರ್ಗ).— ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಇಂದು ಸೂಚಿಸಿರತಕ್ಕಂಥ ಮೂರುಜನರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂತಾಪ ಸೂಚನಾ ನಿರ್ಣಯವು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ. ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೆಂದರೆ ಈ ಮೂರು ಜನರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಅವಕಾಶ ನನಗಿರುವದಿತ್ತು. ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರಂತೂ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದುದು ಉಂಟು. ಮಂಡ್ಯ ಅದು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಸಲ್ಲಿಸಿರತಕ್ಕಂಥ ಸೇವೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಸಹಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ರೈತರಿಗೆ ಬೇಕಾದಂಥ ವ್ಯವಸಾಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಪರಿಣತರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಪ್ರಗತಿಬಾಹಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾದಂಥ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಳಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಹಾಗಿ, ಅವರೂ ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಇದ್ದೇ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳದ್ದು ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನ ವುಳ್ಳದ್ದು ಏನು ವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತು. ಇದು ಅವರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಅವರು ಶಾಸನ ಸಭೆಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಗಡೆ ನಿಂತರು.

ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್.— ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಇಂಥ ಒಂದು ಸಂತಾಪಸೂಚನೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಆ ಕಡೆಯ ಆನೇಕ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಎದ್ದು ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ.

(ಗೊಂದಲ)

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಶಿವಕುಮಾರ್.— ಈ ರೀತಿ ತಾವು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಹಾಕ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್.— ನನ್ನನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಹಾಕುವುದು ನಿಮ್ಮ ಹಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದಿಲ್ಲ... ಸುಮ್ಮನೆ... ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಗುರುತರವಾದ ಇಂಥ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಡ್ತಿರದ್ದು ವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡ.— ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ ನಮ್ಮ ಎದುರುಪಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮಾನ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರು ಇಂಥ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೇ? ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

೧೨-೫೦ ಪಿ. ಎಂ.

೧. ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಹೊಸದಾಗಿ ಆದಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧಾಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಂದೆಂದೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯತಕ್ಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅವು. ಆತ್ಮಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ರೈತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಅನೇಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಬ್ಬ ರೈತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವರು. ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆತ್ಮಂತ ದೊಡ್ಡ ರೈತರೇನು ಅಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯ ರೈತರ ಮಗ ಇವರು. ಬಡತನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವವಾದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಭಗವಂತ ಆ ಶಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ, ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿ ಅಪಾರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳೇ ಇಲ್ಲದಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಂಥ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೈತರ ಮಗ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ನಮ್ಮೊಡನೆದ್ದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ಮತ್ತು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅವರು ಗತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಚಿರಶಾಂತಿ ದೊರಕಲಿ. ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತ ದಯಪಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಗ್ರೇಸ್ ಠಕ್ರ್ ಪುತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಕೂಡ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು. ಬಹಳ ಸಜ್ಜನರು, ಹಿಂದಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರು. ಶ್ರೀಮತಿ ಗ್ರೇಸ್ ಠಕ್ರ್ ಅವರು ಸಚಿವೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಾಗ ಶಾಸಕರ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ವಿಲನವಾಗಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ ಎಂದರೆ, ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದು ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಮೂರು ಜನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನಾವು ಇವತ್ತು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಭಗವಂತ ಶಾಂತಿ ಕೊಡಲಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ಆತ್ಮಾನಂದ (ಮಂಡ್ಯ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪುಗತ್ತಿಗೆ ಅದರ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಹೇಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ ಕರ್ತಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸದಾ ಶ್ರೀಮಾನ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು ಅವರು. ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕಳಕಳಿ ಇತ್ತು. ಇಂಥ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದು ಮೂತ್ರವಲ್ಲದೆ, ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿ, ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಕಂಠಹಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧೈರ್ಯಾದರ್ಶಗಳು ನಮ್ಮಂಥ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ನಿಧನರಾಗಿರುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ತುಂಬಲಾರದ ಸಜ್ಜನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಮೂವರು ಮಹನೀಯರುಗಳಾದ ಶಂಕರೇಗೌಡರು, ಗ್ರೇಸ್ ಠಕ್ರ್ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಚಿರಶಾಂತಿ ದೊರೆಯಲಿ ಮತ್ತು ಮೃತರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಭರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತ ಕರುಣಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಂ. ಇದಿಬಲ್ಲ (ಉಲ್ಲಾಳ).—ಶಂಕರೇಗೌಡರ ಪರಿಚಯ ೧೯೬೨ರಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಇತ್ತು. ಅವರೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿ ಅವರ ದೇಶಪ್ರೇಮ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ, ಮನೋಭಾವದ ಆ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಕನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅನೀರಿಕ್ಷಿತವಾಗಿ ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ನಾನು

ಶಾಸಕನಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ, ಬಂದಿರತಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಕಟ್ಟ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಂತಹ ಉತ್ತರವನ್ನು ಎಂತಹವನೂ ಕೇಳಬೇಕಾದದ್ದೇ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಾರ್ಪಿಕವಾಗಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಶಕ್ತಿಯಂತವಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಟೀಕೆಗಳಿಗೂ ಸರಿಯಾದಂತಹ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರ ಆ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಶೈಲಿ ಒತಪೋತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹಿಡಿಸುವಂಥಾದಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳಾಗಿ, ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗಿ, ದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳಾಗಿ. ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿ, ಕವಿಗಳಾಗಿ ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಟನೆ ಮಾಡುವವರಾಗಿ-ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸತ್ಪರಿಣತವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವರು. ಅವರು ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಓದಿದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ದೇಶಪ್ರೇಮ ತಾನಾಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಉಂಟು. ಅಷ್ಟು ಅಚ್ಚ ಕಟ್ಟಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಾ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯವನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದ್ದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸತ್ಯ ಇತ್ತು. ಆ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವದವರು ರೈತರ ಒಗ್ಗು ಅನುಕಂಪ ಇರತಕ್ಕವರು ಇದೇ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಅವರನ್ನು ಇವತ್ತು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ, ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೇ ಅವರು ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವವರೆಗೂ ಕೂಡಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಹಳ ಹಸಿರಾಗಿ ಉಳಿದ ವಿಚಾರ ಎಂದರೆ ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿನ ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅದರ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಇವರಿಗೆ ಇತ್ತು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಕೂಡಾ ದಸರಾ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಪೊತ್ತು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅವರು ಮೊದಲೇ ಓದಿ ನೋಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಭಾವವೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬಂತು. ಅಲ್ಲೇ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದರು. ದೇಶಪ್ರೇಮದ, ಏಕಮತತೆಯ, ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮನೋಭಾವದ ಒಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಿಡಿ ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದೆ. ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಅಲ್ಲಿನವರು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ವಿಚಾರವೇ ಬೇರೆ, ಅದನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮನೋಭಾವನೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಆ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು. ಎಂದರೆ ಈಗಿನ ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಮನೋಭಾವ ಬರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಒಂದು ಕಡೆ ಸಾರುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಯುತ ಶಂಕರಗೌಡರು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಅಂತಹವರನ್ನು ಇನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಮಾನ್ಯ ಚಂದ್ರೇಗೌಡರ ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳಾಗಿ ಅಳಿದುಳಿದ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿದ್ದವರವರ ಇಂತಹವರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ, ಆದುದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ನಾವು ಸದಾ ನೆನಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರ ಒಗ್ಗು ಏನಲ್ಲಾ ಆಗಬೇಕೋ, ಏನಲ್ಲಾ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳು ಆಗಬೇಕೋ ಅದಲ್ಲಾ ಆಗುವುದು ಆಗತಕ್ಕ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರವರು. ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವರವರು. ಅವರು ಆಗಾಗ ನಮ್ಮ ಮಂಗಳೂರಿಗೂ ಕೂಡಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಾಷಣ ಎಂದರೆ ಜನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ರೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳು, ಆ ರೀತಿಯ ಸಮರ್ಥನೆಗಳು, ಆ ರೀತಿಯ ಮಾತಿನ ಶೈಲಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತಹ ಸಾಹಿತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗಾಂಧೀವಾದಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇಶಪ್ರೇಮಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಶಾಸಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಒಬ್ಬ ಸಹಕಾರಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇದೇ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮನುಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಶಂಕರೇಗೌಡರ ನಿಧನ ನಿಜಕ್ಕೂ ತಂದೆಬಾರದ ನಷ್ಟ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ದೇವರು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅದೇ ರೀತಿ ಗ್ರೇಸ್ ರೆಕರ್ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇ ನಲ್ಲದೆ ನಾನು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿಯವರನ್ನಾದರೆ ನಾನು ಬಿತ್ತ. ಅವರು ಅಜ್ಞಾತ ವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಹಾ ಕೆಲವು ಸಮಯ ಇದ್ದ ಮನುಷ್ಯ. ಅವರು ಮಂಗಳೂರಿಗೂ ಸದಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಮಾತನಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಶಾಸಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೂಡಾ ಕೇವು ಸಾರಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು. ಇವರು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ದೇಶ ಪ್ರೇಮಿಗಳು. ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವರು ಅವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಶಂಕರೇಗೌಡರೂ ಈ ಮೂವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ದೇವರು ಸದ್ಗತಿ ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ

ಸಂಪಾರು ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಜನ ತೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಕೂಡಾ ದೇವರು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಂತಹ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

೧೦-೦೦ ಪಿ. ಎಂ.

† ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಡಿ. ನಂಜಂಡಸ್ವಾಮಿ (ಧಾರವಾಡ ಗ್ರಾಮಾಂತರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ! ಸಂತಾಪಸೂಚನೆಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ನಾನು ವಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಥಕ್ತರವರು, ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಮತ್ತು ವಿಮಾನ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಬಹಳ ಜನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರನ್ನು ನಾವು ಮರೆತಿದ್ದೇವೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿಗಲೀ ಅಥವಾ ಈ ದೇಶದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡದೆ ಇರತಕ್ಕ ಒಂದು ಕನಿಷ್ಠ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಈ ವಿಧಾನಸಭೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಭೆಯ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಕಳೆದ ಸಂಸತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಳೆದ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಹ ಹಲವಾರು ಪಕ್ಷಗಳ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಗಳಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಕನಿಷ್ಠ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದವರು ಆ ಕನಿಷ್ಠ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂಸತ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯದ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕನಿಷ್ಠ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

† ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಈ ರಾಜ್ಯದ ಚಿಂತನಾಶೀಲ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ಅವರ ಉಜ್ವಲವಾದ ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ, ದೇಶಾಭಿಮಾನವಲ್ಲ ದೇಶಾಭಿಮಾನದ ತೀವ್ರತೆ ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಓರೆಕೋರೆ ಎಲ್ಲಾವನ್ನೂ ಶರವೇಗದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಾತುರತೆ ಶಂಕರೇಗೌಡರದಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ನಾಯಕರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಾನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆನ್ನುವ ಅನಿಸಿಕೆ ನಮ್ಮದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಳೆದ ೨೫ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಉದ್ದದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನೂ ಅವರು ರಾಜಕೀಯದ ಎರಡು ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದೆವು. ೧೯೭೩ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರತಕ್ಕ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಗತಿಸಹೋದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವರಾಜಅರಸೀಕೆರವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅವರ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನಾನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ. ಮಾನ್ಯ ಚಂದ್ರೇಗೌಡರು ಮತ್ತು ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಸರಿ ಬರೆದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಂದೂ ಉಳಿಯಬೇಕು ಎನ್ನತಕ್ಕ ಆಸೆಯನ್ನು ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ನಿಷ್ಕಾರವಾದಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು ಬಹುಶಃ ಅವರ ನಿಷ್ಕಾರವಾದಿ ತನವೇ ಹಲವಾರು ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನತಕ್ಕದು ಅವರ ಬಳಿ ಇದ್ದ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರೇಗೌಡರು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಆಗಿದ್ದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾಗಿದ್ದರು, ಕಲಾಪಾಸಕರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಉತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಪ್ರೇರಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಚಿವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಕನ್ನಡದ ಜನತೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಮಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಿಧಾನದಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶೂನ್ಯವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದೆ ಎಂದೂ ನಾನು ಭಾವನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಗ್ರೇಸ್ ಠಕ್ತರ ಅವರು ನಾನು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿ ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಅಂದಿನ ಶ್ರೀ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಸಚಿವಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಉಪ ಸಚಿವರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಸೌಜನ್ಯಶೀಲರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮವಾದಂಥ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಅವಕಾಶ ನನಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅವರು ಒಬ್ಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಮತ್ತು ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ಈ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣೆವಾದಂಥ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರತಕ್ಕಂಥವರು. ಈ ಮೃತರ

ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮೌನವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಂತಾಪಸೂಚನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

(ಸದನವು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮೌನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು.)

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು — ಮೃತ ಸದಸ್ಯರ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಈ ಸಭೆಯು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಸಂತಾಪ ಸೂಚಕ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಸರ್ಕಾರಿ ನಿರ್ಣಯ

ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕಪ್ಪು ಜನತೆಯ ನಾಯಕ ಶ್ರೀ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾ ಅವರನ್ನು ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದು

ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ (ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು) — ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿ ಕೋರಿ ಇನ್ನೊಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸದನದ ಮುಂದೆ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛೆಪಡುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ—

‘ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಕಪ್ಪು ಜನತೆಯ ನಾಯಕ ಶ್ರೀ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾ ಅವರನ್ನು ಬಿಳಿಯರ ಸರ್ಕಾರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಈ ಸದನವು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.’

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸಭೆಯು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾ ಅವರು ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದ್ವಂದ್ವ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಒಂದು ತತ್ವಕ್ಕೇ ಇಡೀ ಮಾನವ ಕುಲವೇ ಒಪ್ಪಿರತಕ್ಕಂಥ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ತುರ್ಗಂವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕಂಥ ಧಾಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾ ಅವರು ತೋರಿಸಿದ್ದರು. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿರತಕ್ಕಂಥ ರಾಜಕೀಯ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ನಿಮಿತ್ತ ಅವರು ಈ ದಿವಸ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ನಾನು ಮೊನ್ನೆ ತಾನೆ ವೆಸ್ಟ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದಂಥ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿಯನ್ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ.....

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿಯನ್‌ರವರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ನೆಜ್ಜೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಪೋಟು ಎನ್ನುವ ತತ್ವದ ಬುನಾದಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನತಕ್ಕಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವರಿಂದ ಸೂಕ್ತವಾದ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ವಿಂಕಿ ತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ ಕತ್ತಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಸ್ಯಾಂಕ್ಷನ್ ವಿನೆದೆ ಅದು ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಬಿಳಿಯರ ಜನಾಂಗದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಸೆ ತರತಕ್ಕಂಥ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ವಿವರಿಸಿದ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲ ಅವರ ಬಿಡುಗಡೆ. ಇದರಿಂದ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾ ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಹ್ವಾನಿಸಿರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಆದರಣೀಯ. ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾರವರು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕಂಥ ದಿನಗಳನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಕಾತುರತೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸೋಣ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಈ ಸದನದ ಪರವಾಗಿ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾರವರ ಬಿಡುಗಡೆ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನೆಜ್ಜೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆ ಆಗಲಿ ಎಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

† ಎಸ್. ಬಂಗಾರಪ್ಪ.—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಅಭಾವವಾಗಿರತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾರವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದಂಥ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶಿಶಿಲು ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಯವರು ಕಾರಾಗೃಹ ವಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಮಾರು ೨೭ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿರತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ, ೨೭ ವರ್ಷಗಳು, ಇವು ಎಂತಹ ಮಹತ್ವದ ದಿನಗಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಪುನಃ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ಆಫ್ರಿಕನ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೂ, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ಬಿಳಿಯರ ಸರ್ಕಾರ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮಾನ್ ನೆಲ್ಸನ್ ಮಂಡೇಲಾರವರು ಬಿಡುಗಡೆ